

PRZESTĘP (18) sb m

e jasne.

sg N przestęp (10). ◇ G przestępu (4). ◇ D przestępowi (1). ◇ A przestęp (1). ◇ [I przestęp(e)m.]
◇ L przestępie (1). ◇ pl A przestępy (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde także XVII – XVIII w.

1. [Przejdźcie, obejdźcie czegoś; tu: przyjdźcie wysłannika Jahwe – Anioła Śmierci i jego przejście przez ziemię egipską (szersze objaśnienia cf PASCHA 1.): Thákże Wielkanoc zowie Bog przełthępem/ mowiącz: Abowiem to iest przełtęp Páńki/ nie dla thego áby miálá być onym przełtępem ktorym Anyoł przełtępował domy Izráelkie/ ále iż byłá onego przełtępu Sákrámentem y pewnym znákem. *GilKat* 378v (Linde).

a. Święto Paschy: *GilKat* 378v (Linde) cf wyżej.

Wyrażenie: »Przestępu święto« [szyk zmienny]: SPrawił pothym Iozyás w Ieruzálem Świętho Przełthępu [*Fecit ... Phase Domino*]/ tho iesth/ obchod Báránká Pánu *Leop* 2.Par 35/1 (Linde), 2.Par 35 arg.

Szereg: »Przestęp a Wielkanoc«: POłłáł też Ezechiafz do wżzego ludu Ifraelkiego y Iudkiego: rozełłá y lífty do pokolenia Efráim y Mánálfe/ áby fie zełłi do domu Páńskiego do Ierufálem/ a żeby wczynili Przełthęp á Wielką noc Pánu Bogu Ifraelkiemu [ut ... *facerent Phase Domino Deo Israel*]. *Leop* 2.Par 30/1 (Linde).]

2. Postępek wbrew boskim nakazom, prawu; grzech (5) : ktory [*diabeł*] [...] człowieká oddalił od bogáctw y ode ćci gdy oycá pierwe⁸⁰ przjwiodł ku przełtępowi. *HistRzym* 83v, 40v.

[przestęp w czym: slybuýe y obyeczvye bogv wshechmogáčzemv [...] ý tobýe oýczv chowacz Ręgulę [...] chowáýacz przýkazanýa boze a za przesstempj wprzerzeczoneý regvlýe dopussczoných [*lege*: dopuszczone], posslushna bicz przykazanyv wýżýtatorowemv. *GlosyKórn* II 226.]

przestęp czyj (2): yfz dla adamouego przełtępu kozdy ktory by podluk przyrodzenya fnyego fyą narodzył myal bycz fynem gnyeuu bozego *PatKaz* I 17v, 6.

Wyrażenie: »przestęp duszny« (1): Przykład o przestępie dużnym [*De transgressionibus animae*] á o ránách dułze rániących. *HistRzym* 54.

3. Nazwy botaniczne (13) :

a. *Bryonia alba* L. (Rost); przestęp biały, bylina lecznicza z rodziny dyniowatych (*Cucurbitaceae*), zwana potocznie białą macicą; *ampelo(s)leuce*, *bryonia*, *cedrostis*, *vitis alba* *Calep*, Cn; *archezostis*, *melothron*, *ophiostaphylos*, *psilothrum*, *taminia vitis* Cn (13) : Brionia. Przełtęp. Brionich oderwilde weinreben. *FalZioł* I 22b; Też wirzchy tego przełtępu/ gdi iuż przichodzi ku vzrzeniu, warzone s fwoyfkim koprem á fkorzeniem piotrufzczánym/ á tey wody fie ciepło napijay/ tedi vrinę pędzi *FalZioł* I 22d, [+3], I 22c, 22v żp, 23a; Albo mu [*choremu*] day pić fuchého Przełtępu dwie drágmie s piwem. *SienLek* 153v, 62v, 236, Xxx3v; *Cedrostis*. *Vitis alba* quam nonnulli Ampeloleucen vocant. – Przełtęp. *Calep* 176b, 63a, 140b; [*SzymLowEnch* n1b 5; BRIONIA ALBA, AMpeloleuce, *Vitis alba*, *Viticultura*, Przełtęp. [...] Przełtęp który zowá białá máćicá/ iż podobny winnéy máćicy [...] / dobrze ieść z fálátą. *UrzędowHerb* 62b-63a (Linde)].

b. [Zestawienie: »przestęp czarny« = *Tamus communis* L.; przełaj pospolity, bylina z rodziny pochrzynowatych (*Dioscoreaceae*); apronia, bryonia silvestris a. nigra, chironia ampelos, nautea, tamus, tamnum, thamnus (*thannus*), vitis nigra Cn: Przełtaj Czarny/ Vitis nigra. Stickwurtz Schwartz. SienHerb M2#b.]

Synonimy: 1. przeście; 2. cf PRZESTĘPEK; 3.a. »biała macica«.

Cf PRZESTĄPIENIE, PRZESTĘPEK, PRZESTĘPNOŚĆ, PRZESTĘPSTWO

ZCh